

Rekomendacje Ogólnopolskiej Konferencji „Rola nauki i służb probacyjnych w resocjalizacji sprawców przestępstw”

W związku z przypadającą w 2011 roku 10. rocznicą uchwalenia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Ustawy o kuratorach sądowych z dnia 27 lipca 2001 r. i usankcjonowania nią przeprowadzonej reformy tych służb, a także wprowadzenia szeregu uregulowań prawnych tej Ustawę obudowujących, należy z wielkim uznaniem odnieść się do tych wszystkich zmian, jakie dokonały się w tym tak ważnym systemie postępowania resocjalizacyjnego. Towarzyszący wspomnianej reformie proces uzawodowienia kurateli sądowej, jej umocowanie w strukturze sądownictwa oraz stworzenie takich struktur, jak Krajowa Rada Kuratorów czy też rozwój ogniw samorządu kuratorskiego, wydają się w sposób istotny umacniać tę niezwykle potrzebną korporację zawodową, która w sposób istotny wspiera działalność naszego wymiaru sprawiedliwości i jego funkcje.

Mijający okres funkcjonowania Ustawy nasuwa też równocześnie szereg uwag i postulatów, które należałoby uwzględnić w dalszym doskonaleniu struktur i organizacji tej służby, jako jednego z podstawowych ogniw rozwijającego się systemu probacji. Wynikają one z licznych dyskusji toczących się zarówno wśród praktyków, jak i w środowisku naukowym. Potwierdzeniem tego była Ogólnopolska Konferencja na temat: „Rola nauki i służb probacyjnych w resocjalizacji sprawców przestępstw”, która odbyła się w dniach 11–12 maja 2011 r. (Warszawa–Lublin), zorganizowana wspólnie przez Ministerstwo Sprawiedliwości, Wyższą Szkołę Menadżerską w Warszawie i Katolicki Uniwersytet Lubelski im. Jana Pawła II w Lublinie.

W świetle wygłoszonych podczas konferencji referatów i odbytych dyskusji sformułować można następujące postulaty:

1. Należy dążyć do dalszego uzawodowienia służby kuratorskiej, zwiększając równocześnie w sposób znaczący liczbę etatów tak, aby stopniowo zmniejszać liczby dozorów przypadających zarówno na kuratorów zawodowych, jak i społecznych. Przy zachowaniu wskazanej tendencji utrzymać równocześnie należy instytucję kurateli społecznej w takim wymiarze, aby stanowiła ona płaszczyznę działalności wolontariackiej dla tych wszystkich, którzy zarówno pragną tego typu służbę pełnić z czystej potrzeby społecznikowskiego działania, jak i dla tych, którzy zamierzają w przyszłości oddać się tej działalności zawodowo. W tym drugim przypadku kuratela społeczna spełniałaby funkcje selekcyjne do przyszłej służby zawodowej.

Każdorazowo kuratorzy społeczni winni podlegać superwizji przydzielonych im doświadczonych kuratorów zawodowych. Warto też rozważyć po-

stulat rozbudowania w zawodowej służbie kuratorskiej stopni awansu zawodowego, tworząc przykładowo stanowiska supervisorów o rozmaitych uprawnieniach i kompetencjach.

2. W kształtowaniu oblicza współczesnej kurateli sądowej należy większy nacisk położyć na rozwój jej funkcji opiekuńczo-kompensacyjnych i wychowawczo-resocjalizujących, aniżeli – tak jak to ma miejsce obecnie – na podtrzymywanie jej funkcji nadzorująco-sankcjonujących i dozorująco-pouczających. Nie bez powodu Ustawodawca ustanowił, że kuratorami mogą zostać absolwenci studiów pedagogicznych, psychologicznych i socjologicznych, którzy przecież przygotowani są bardziej do pracy wychowawczo-resocjalizującej czy też socjalnej, aniżeli sankcjonująco-nadzorującej.

3. W związku z powyższymi postulatami w przygotowywaniu programów obowiązujących aplikacji dla kandydatów pragnących podjąć służbę kuratorską, czy też w programach szkoleń zawodowych czynnych kuratorów należy większy nacisk położyć na doskonalenie warsztatu metodycznego pracy kuratora, w tym również z zakresu podejmowania czynności diagnostycznych nastawionych na określanie potencjałów podopiecznych i na tej bazie projektowanie oddziaływań metodycznych. Dobrym rozwiązaniem byłoby też rozszerzenie wskazanego programu szkoleń o sędziów i prokuratorów, a także organizowanie wspólnych narad kuratorów i sędziów w celu wymiany doświadczeń i problemów nurtujących obie korporacje.

4. W celu dalszego rozszerzania możliwości wykorzystania przez wymiar sprawiedliwości środków probacyjnych należy także dążyć do rozbudowania w obrębie służby kuratorskiej stosownych do istniejących potrzeb specjalizacji. Istniejący podział na kuratelę dla dorosłych i kuratelę dla nieletnich, rodzinną czy opiekuńczą, wydaje się być już systemem nie bardzo przystającym do współczesności. Różnorodność zjawisk przestępczych wśród dorosłych i nieletnich, a także szereg dewiacji czy sytuacji im towarzyszących wymaga już dziś od kuratorów rozmaitych kompetencji specjalnościowych, kształtowanych być może według wzorów zachodnich służb probacyjnych czy socjalnych.

5. Należy także dążyć do takiego wyposażenia służby kuratorskiej, aby zdolna ona była poprzez odpowiednie instrumenty prawne obligować inne służby państwowe i samorządowe do uruchamiania stosownych działań socjalnych i resocjalizacyjnych wobec podopiecznych. Towarzyszyć temu winna rzecz jasna odpowiednio rozwinięta i stanowiona odpowiednimi uregulowaniami prawnymi współpraca pomiędzy rozmaitymi podmiotami działania społecznego funkcjonujących przede wszystkim w poszczególnych społecznościach lokalnych i regionalnych.

6. Należy dołożyć większych starań o zbudowanie sprawnego systemu gwarantującego bezpieczeństwo pracowników wymiaru sprawiedliwości w ogóle, a w tym służb kuratorskich w szczególności, gdy kuratorzy wykonu-

ją swoje obowiązki w środowisku kryminogennym i przestępczym, stwarzającym bezpośrednie zagrożenie dla ich zdrowia i życia.

7. Należy dążyć do utworzenia zsynchronizowanej bazy danych dotyczących wykonywanych orzeczeń sądowych. Dotyczy to informacji z zakresu szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości. W tym zakresie należy również dążyć do zmniejszenia czynności administracyjnych wykonywanych przez służby kuratorskie na rzecz wprowadzenia pomiaru efektywności oddziaływań wychowawczo-resocjalizujących realizowanych przez kuratorów sądowych.

Rzeczywisty pomiar efektywności kurateli sądowej powinien dotyczyć nie tyle sfery sprawozdawczo-administracyjnej, ale przede wszystkim realnych dokonań socjalizacyjno-wychowawczych potwierdzonych przez realne sukcesy społeczne i indywidualne podopiecznych.

Członkowie Komisji Rekomendacyjnej:

1. Prof. dr hab. Marek Konopczyński – Przewodniczący.
2. Mirosław Przybylski – Dyrektor Departamentu Wykonania Orzeczeń i Probacji.
3. Prof. dr hab. Wiesław Ambrozik, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.
4. Robert Pelewicz – Prezes Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu.
5. Andrzej Martuszewicz – Przewodniczący Krajowej Rady Kuratorów.
6. Sławomir Stasiorowski – Delegat Krajowej Rady Kuratorów.
7. Ewelina Wojtera – starszy kurator zawodowy, główny specjalista w Departamencie Wykonania Orzeczeń i Probacji.
8. Ks. dr Zbigniew Iwański, Katolicki Uniwersytet Lubelski.